

Byla C-625/19 PPU**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2019 m. rugpjūčio 22 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Rechtbank Amsterdam (Nyderlandai)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. rugpjūčio 22 d.

Pareiškėja:

Openbaar Ministerie

Atsakovas:

XD

Pagrindinės bylos dalykas

Prokuroro prašymas išnagrinėti Europos arešto orderį

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Šis prašymas, pateiktas pagal SESV 267 straipsnį, susijęs su 1) sąlygomis, kuriomis prokuroras laikytinas išduodančiąja teismine institucija, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį, ir 2) reikalavimu, kad dėl sprendimo išduoti Europos arešto orderį turi būti galima pasinaudoti teisių gynimo priemone.

Prejudicinis klausimas

Ar prokuroras, kuris dalyvauja vykdamas teisingumą išduodančiojoje valstybėje narėje, atlikdamas savo su Europos arešto orderio išdavimu tiesiogiai susijusias užduotis veikia nepriklausomai ir išdavė Europos arešto orderį, laikytinas išduodančiąja teismine institucija, kaip ji suprantama pagal Pagrindų

sprendimo 2002/584/TVR 6 straipsnio 1 dalį, kai išduodančiosios valstybės narės teisėjas patikrino Europos arešto orderio išdavimo sąlygas, visų pirma jo proporcingumą, prieš šiam prokurorui priimant faktinį sprendimą išduoti Europos arešto orderį?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34) 1 ir 6 straipsniai

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Overleveringswet (Perdavimo įstatymas) (*Stb.* 2004, 195) 1 straipsnis

Faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos santrauka

- 1 XD buvo suimtas 2019 m. gegužės 28 d. Nyderlanduose pagal 2019 m. gegužės 27 d. Švedijos prokuratūros išduotą Europos arešto orderį. Europos arešto orderiu siekiama, kad ieškomas asmuo būtų perduotas Švedijai baudžiamojo persekiojimo tikslu. XD Švedijoje įtariamas veikdamas grupėje kartu su kitais asmenimis į Europos šalis, tarp jų Švediją, kontrabanda vežęs heroiną ir kokainą. Atitinkamas Europos arešto orderis grindžiamas nacionaliniu arešto orderiu, kurį 2019 m. gegužės 27 d. išdavė *Göteborgs Tingsrätt* (Geteborgo pirmosios instancijos teismas, Švedija).
- 2 2019 m. gegužės 29 d. prokuroras pateikė prašymą išnagrinėti Europos arešto orderį. Procesas buvo du kartus sustabdytas. Per tą laiką Švedijos išduodančiajai institucijai buvo pateikti papildomi klausimai. Švedijoje tai yra prokuratūra. Ji yra paskirta kompetentinga institucija, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį.
- 3 Klausimai Švedijos išduodančiajai institucijai buvo pateikti siekiant išsiaiškinti, ar faktas, kad Europos arešto orderį išdavė ši institucija, atitinka reikalavimus, kuriuos Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teisingumo Teismas) nustatė 2019 m. gegužės 27 d. Sprendime *OG ir PI* (Liubeko ir Cvikau prokuratūros, C-508/18 ir C-82/19 PPU, EU:C:2019:456).
- 4 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, iš šio sprendimo matyti, kad prokuroras išduodančiąja teismine institucija laikytinas tuomet, kai jis dalyvauja vykdamas teisingumą išduodančiojoje valstybėje narėje, veikia nepriklausomai ir kai dėl prokuroro sprendimo išduoti Europos arešto orderį galima pasinaudoti teisių gynimo priemone.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 5 Prokuratūra kaip pareiškėja šioje byloje teigia, jog kriterijus, kuriuo remiasi nacionalinis teisėjas priimdamas sprendimą išduoti Europos arešto orderį, atitinka Sprendime *OG ir PI* nustatytus reikalavimus, taigi Švedijos prokuratūra pagrįstai yra paskirta išduodančiąja institucija.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 6 Remdamasis Švedijos institucijų pateikta informacija prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas dėl prokuratūros nuomonės konstatuoja, jog Švedijos prokuroras dalyvauja vykdamas teisingumą Švedijoje ir veikia nepriklausomai; jam nekyla rizika, kad konkrečiu atveju priimant sprendimą dėl Europos arešto orderio išdavimo vykdomoji valdžia, kaip antai teisingumo ministras, jam gali tiesiogiai ar netiesiogiai duoti pavedimus arba nurodymus.
- 7 Taigi Švedijos prokuroras atitinka bent du pirmuosius iš 4 punkte nurodytų reikalavimų, kad būtų laikomas „išduodančiąja teismine institucija“, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį. Šiuos reikalavimus Teisingumo Teismas nustatė Sprendimo *OG ir PI* 73 ir 74 punktuose.
- 8 Vis dėlto iš pateiktos informacijos matyti, kad Švedijoje dėl prokuroro sprendimo išduoti Europos arešto orderį negalima pasinaudoti teisių gynimo priemone. Todėl gali būti, kad Europos arešto orderis šioje byloje išduotas ne teisminės institucijos, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalį.
- 9 Reikalavimas, kad turi būti įmanoma pasinaudoti teisių gynimo priemone, kyla iš Sprendimo *OG ir PI* 75 punkto. Jame Teisingumo Teismas nustato: „Be to, jei pagal išduodančiosios valstybės narės teisę kompetencija išduoti Europos arešto orderį patikėta institucijai, kuri, dalyvaudama vykdamas tos valstybės narės teisingumą, vis dėlto nėra [teisėjas arba] teismas, dėl sprendimo išduoti tokį arešto orderį, visų pirma dėl tokio sprendimo proporcingumo, šioje valstybėje narėje turi būti galima pasinaudoti teisminės gynybos priemone, visiškai atitinkančia veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus“.
- 10 Sąvoka „toks arešto orderis“ gali nurodyti tik „Europos arešto orderį“ ir nepalieka erdvės remtis ne Europos arešto orderiu, o kitu arešto orderiu, visų pirma nacionaliniu arešto orderiu, kuriuo grindžiamas Europos arešto orderis.
- 11 Taigi Sprendimo *OG ir PI* 67 punkte Teisingumo Teismas skiria dviejų lygių procesinių ir pagrindinių teisių gynybą. Pirmas lygis susijęs su gynyba išduodant nacionalinį arešto orderį, antras – su gynyba išduodant Europos arešto orderį.
- 12 Švedijos prokuroras šioje byloje teigė, jog Sprendimo *OG ir PI* 75 punkte nustatytas kriterijus netaikytinas atsižvelgiant į šio sprendimo 68 punktą. Kitaip

tariant, turi pakakti, kad sprendimas, atitinkantis veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus, priimamas tik vienu iš dviejų 68 punkte nurodytų gynybos lygių.

- 13 Kaip matyti iš 68 punkto, dviejų lygių gynyba, be kita ko, reiškia, kad sprendimas, atitinkantis veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus, turėtų būti priimtas „bent“ vienu iš dviejų minėtų gynybos lygių. Vadinasi, jei Europos arešto orderį išdavė institucija, kuri dalyvauja vykdant teisingumą, tačiau nėra teisėjas arba teismas, nacionalinis arešto orderis tikrai turėjo būti išduotas teisėjo arba teismo.
- 14 Sprendimo *OG ir PI* 69 punkte Teisingumo Teismas šiuo klausimu konstatuoja: „Iš to išplaukia, kad kai pagal išduodančiosios valstybės narės teisę kompetencija išduoti Europos arešto orderį suteikiama institucijai, kuri, dalyvaujama vykdant tos valstybės narės teisingumą, nėra teisėjas ar teismas, nacionalinio teismo sprendimas, kaip antai nacionalinis arešto orderis, kuriuo remiantis išduodamas Europos arešto orderis, turi savo ruožtu atitikti tokius reikalavimus.“
- 15 Todėl remiantis pirmiau minėtu 68 punktu darytina išvada, jog bent vienu iš dviejų lygių sprendimas turi būti priimtas teisėjo arba teismo. Remiantis 70 punktu, tokiu kaip 69 punkte apibūdintas atveju gynybos lygis užtikrinamas nacionaliniu lygmeniu, t. y. nacionaliniu arešto orderiu, kuriuo remiantis priimtas sprendimas išduoti Europos arešto orderį.
- 16 Iš pirmiau minėto sprendimo 71 ir 72 punktų matyti, kad užtikrinti antro lygio gynybą privalo institucija, priėmusi sprendimą išduoti Europos arešto orderį, „net jei Europos arešto orderis grindžiamas nacionaliniu teisėjo arba teismo sprendimu“.
- 17 Siekiant užtikrinti šią antro lygio gynybą pirmiausia būtina, kad išduodančiajai teisminei institucijai, jai priimant sprendimą išduoti Europos arešto orderį, „nekiltų jokios rizikos, kad, be kita ko, gali būti duoti konkretūs vykdomosios valdžios nurodymai“ (73 ir 74 punktai). Taip pat („be to“, kaip suformuluota 75 punkte), jei išduoti Europos arešto orderį yra kompetentinga (visiškai nepriklausoma) institucija, kuri dalyvauja vykdant teisingumą, tačiau nėra teisėjas arba teismas, dėl sprendimo išduoti Europos arešto orderį, visų pirma dėl jo proporcingumo, turi būti galima pasinaudoti teisminės gynybos priemone, visiškai atitinkančia veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus, kitaip tariant, sprendimą ir jo proporcingumą turi galėti apsvarstyti teisėjas arba teismas atskirame procese.
- 18 Nė vienu pirmiau minėto 68 punkto formuluotės žodžiu, visų pirma tai pasakytina apie žodį „bent“, neeliminuojamas 75 punkte nustatyto reikalavimo galiojimas, jei sprendimą nacionaliniu lygmeniu priėmė teisėjas arba teismas. Pagal 68 punktą tik reikalaujama, kad teisėjas arba teismas arba priimtų nacionalinį sprendimą, arba išduotų Europos arešto orderį. Dėl pirmojo atvejo 75 punkte priduriama, kad, jei sprendimą išduoti Europos arešto orderį priėmė ne teisėjas arba teismas, o kita institucija, dėl jo turi būti galima pateikti skundą teisėjui arba teismui.

- 19 Taigi Sprendimo *OG ir PI* 75 ir 68 punktuose nustatyti reikalavimai taikytini lygiagrečiai.
- 20 Tai matyti iš 2019 m. gegužės 27 d. Sprendimo *PF* (Lietuvos generalinis prokuroras, C-509/18, EU:C:2019:457), priimto tą pačią dieną kaip Sprendimas *OG ir PI*. Toje byloje nacionalinį arešto orderį išdavė teismas (sprendimo 22 ir 54 punktai), be to, Lietuvos generalinis prokuroras dalyvavo vykdant teisingumą Lietuvoje (42 punktas) ir buvo užtikrinta, kad generalinis prokuroras būtų nepriklausomas nuo vykdomosios valdžios; nepaisant to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėjo patikrinti, „ar dėl šio prokuroro sprendimų išduoti Europos arešto orderį gali būti pateiktas skundas, kuris visiškai atitinka su veiksminga teismine gynyba susijusius reikalavimus“ (56 punktas).
- 21 Net jei nacionalinį arešto orderį išdavė teisėjas arba teismas, turi būti galima teisėjui arba teismui pateikti skundą dėl sprendimo išduoti Europos arešto orderį, jei šį sprendimą priėmė ne teisėjas arba teismas, o kita institucija. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šį klausimą jau ankstesniame 2019 m. liepos 5 d. sprendime laikė *éclairé*. Šioje byloje kalbama apie Švedijos prokuratūros, taigi ne teisėjo arba teismo priimtą sprendimą išduoti Europos arešto orderį, todėl, remiantis abiejų 2019 m. gegužės 27 d. sprendimų formuluotėmis, turėtų būti įvykdyti abu Sprendimo *OG ir PI* 68 ir 75 punktuose nustatyti reikalavimai.
- 22 Vis dėlto, priėmus abu 2019 m. gegužės 27 d. sprendimus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas įvairiose bylose, susijusiose su keliomis valstybėmis narėmis, konstatavo, jog tų valstybių narių teisės aktuose nenumatyta jokių teisių gynimo priemonių dėl sprendimo išduoti Europos arešto orderį, kaip nustatyta Sprendimo *OG ir PI* 75 punkte. Kai kuriose iš šių bylų argumentuota tuo, jog kriterijus, kuriuo rėmėsi nacionalinis teisėjas priimdamas sprendimą išduoti nacionalinį arešto orderį, tenkina šio punkto reikalavimus.
- 23 Taip yra ir šiuo atveju. Nors Švedijos teisės aktuose nenumatyta jokių teisių gynimo priemonių dėl sprendimo išduoti Europos arešto orderį, kaip nustatyta Sprendimo *OG ir PI* 75 punkte, iš Švedijos institucijų pateiktos informacijos matyti, kad Europos arešto orderio išdavimo proporcingumas buvo tikrintas nagrinėjant prašymą išduoti nacionalinį arešto orderį. Iš Švedijos prokuroro pateiktos informacijos apie posėdžio, kuriame buvo svarstomas nacionalinio arešto orderio išdavimas dėl XD, eigą taip pat matyti, kad, kaip buvo viešai aiškinama šiame posėdyje, turėjo būti išduotas Europos arešto orderis, siekiant XD suimti ir vėliau perduoti Švedijai.
- 24 Tokiomis aplinkybėmis kyla klausimas, ar teisminė peržiūra, visų pirma galimo Europos arešto orderio išdavimo proporcingumo tikrinimas, atliekama nacionaliniam teismui priimant sprendimą, taigi prieš prokuratūrai priimant faktinį sprendimą išduoti Europos arešto orderį, atitinka principus, kuriuos išreiškia sąlyga, kad dėl prokuratūros sprendimo išduoti Europos arešto orderį turi būti

galima pasinaudoti teisminės gynybos priemone, visiškai atitinkančia veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus.

- 25 Atsakant į šį klausimą svarbu tai, kad proporcingumo tikrinimas veiksmingos teisminės gynybos dėl neproporcingo sprendimo išduoti Europos arešto orderį aspektu turi būti atliekamas *ex nunc*. Nors šiuo atveju nacionalinio teismo sprendimas ir sprendimas išduoti Europos arešto orderį buvo priimti tą pačią dieną, apskritai Europos arešto orderis gali būti išduodamas praėjus kuriam laikui nuo nacionalinio teismo sprendimo priėmimo, taigi taip pat nuo Europos arešto orderio išdavimo proporcingumo išankstinio tikrinimo. Per šį laiką gali paašškėti naujų faktų ir aplinkybių, reikšmingų Europos arešto orderio išdavimo proporcingumui. Tokiu atveju išankstine teismine peržiūra negali būti užtikrinama veiksminga teisminė gynyba dėl neproporcingo sprendimo išduoti Europos arešto orderį. Todėl, jei į klausimą būtų atsakyta teigiamai, būtų logiška bet kuriuo atveju nustatyti sąlygą, kad po proporcingumo patikrinimo faktinis sprendimas išduoti Europos arešto orderį turi būti priimamas kuo greičiau.
- 26 Teisingumo Teismas dar nenagrino 24 punkte iškelto klausimo. Įvairių išduodančiųjų institucijų iš kai kurių valstybių narių manymu, į šį klausimą reikia atsakyti teigiamai, o remiantis Sprendimo *OG ir PI* formuluote – neigiamai. Todėl klausimą reikia pateikti Teisingumo Teismui.
- 27 Atsakymas taip pat reikalingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui sprendimui byloje priimti.
- 28 Jei išankstinis tikrinimas, visų pirma Europos arešto orderio, kurį išdavė nacionalinį arešto orderį išdavęs teisėjas, išdavimo proporcingumo tikrinimas, *neatitinka* principų, kuriuos išreiškia sąlyga, kad dėl prokuroro sprendimo išduoti Europos arešto orderį turi būti galima pasinaudoti teisminės gynybos priemone, visiškai atitinkančia veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus, negali būti nei nagrinėjamas Europos arešto orderis, nei priimamas sprendimas dėl perdavimo prašymo.
- 29 Jei toks išankstinis Europos arešto orderio išdavimo proporcingumo tikrinimas *visiškai* atitinka šiuos principus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas turi iš esmės išnagrinėti Europos arešto orderį ir iš esmės priimti sprendimą dėl jo vykdymo.
- 30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prašo Teisingumo Teismo šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą nagrinėti skubos tvarka pagal SESV 267 straipsnio ketvirtą pastraipą ir Procedūros reglamento 107 straipsnį.
- 31 Ieškomas asmuo laikomas suimtas perdavimo tikslu, kol bus priimtas sprendimas dėl perdavimo prašymo. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas šio sprendimo negalės priimti, kol Teisingumo Teismas neatsakys į prejudicinius klausimus. Todėl skubus Teisingumo Teismo atsakymas turi tiesioginę ir lemiamą reikšmę ieškomo asmens suėmimo perdavimo tikslu trukmei.